

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok VIII.

WARSZAWA, DNIA 14 LISTOPADA 1931 R.

Nr. 21.

TREŚĆ:

Ruch służbowy	str. 211	Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej	str. 212
Odznaczenia	" 211	Położenie gospodarcze Polski w październiku 1931 r. na pod-	
Dopuszczenie do obrotów giełdowych obligacji 4% premjo-		stawie sprawozdań Oddziałów	" 212
wej pożyczki dolarowej serii III	" 212	Stan kredytów zagranicznych, otrzymanych przez polskie	
Zwracanie uwagi na działalność Zastępców	" 212	instytucje kredytu krótkoterminowego	" 220
Obowiązek wystawcy wskazania płatnika na wekslach tra-		Stan należności zagranicznych polskich instytucji kredytu	
sowanych	" 212	krótkoterminowego	" 220

Ruch służbowy.

Nominacje.

Rada Banku, na posiedzeniu 27 października 1931 r., zamianowała

p. Dr. Leona Barańskiego

członkiem Dyrekcji Banku Polskiego. Jednocześnie Rada — zgodnie z art. 42, ust. 2 statutu — postanowiła, że p. Dr. Leon Barański zastępować będzie p. Naczelnego Dyrektora w czasie jego nieobecności.

Przeniesienia.

Jan Brandstaetter, Dyrektor Oddziału w Lidzbarku, przeniesiony na równorzędne stanowisko do Oddziału w Jaśle.

Zastępcy Dyrektorów Oddziałów na równorzędne stanowiska:

Dr. Antoni Burger z Oddziału w Sosnowcu do Oddziału w Łodzi

Józef Cwierzakiewicz „ „ „ Łodzi „ „ „ Piotrkowie.

Emerytowanie.

Kazimierz Junk, Dyrektor Oddziału w Toruniu, Jan Ruciński, Dyrektor Oddziału w Grudziądzu, Adolf Perkowski, urzędnik Oddziału w Baranowiczach.

Odznaczenia.

Pan Prezydent Rzeczypospolitej nadał:

Złoty Krzyż Zasługi

p. Dr. Władysławowi Wróblewskiemu, Prezesowi Banku,
za zasługi na polu bankowym;

p. Dr. Władysławowi Mieczkowskiemu, Naczelnemu Dyrektorowi Banku,
za zasługi przy organizacji Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu;

p. Dr. Leonowi Barańskiemu, Dyrektorowi Banku,
za zasługi w służbie skarbowej;

(Monitor Polski Nr. 260 z 10 listopada 1931 r.).

Medal Niepodległości

p. Adamowi Iwaszkiewiczowi, urzędnikowi Oddziału w Tarnopolu,
za prace w dziele odzyskania niepodległości (Monitor Polski Nr. 251 z 30 października 1931 r.).

Dopuszczenie do obrotów giełdowych obligacji 4% premjowej pożyczki dolarowej serii III.

(Dział IX Spisu Okólników).

Rada giełdowa warszawskiej giełdy pieniężnej powzięła uchwałę dopuszczenia do obrotów giełdowych obligacji serii III 4% premjowej pożyczki dolarowej. W związku z tem mogą Oddziały nabywać wspomniane papiery na rachunek własny Banku zgodnie z postanowieniami Instrukcji Służbowej cz. VI, str. 62 i 64 (Okólnik Nr. 60 z 12 grudnia 1930 r.); sprzedaż może być również dokonywana, lecz wyłącznie z zapasów własnych Banku, a nie z depozytu Ministerstwa Skarbu — Urząd Pożyczek Państwowych.

Zwracanie uwagi na działalność Zastępstw.

(Dział IV Spisu Okólników).

Obecny kryzys gospodarczy oddziałuje również w mniejszym lub większym stopniu na instytucje, którym Bank Polski powierzył czynności zastępcze. Instytucje, które kierują się przy prowadzeniu własnych interesów zasadą ostrożności i przezorności, unikają dokonywania znaczniejszych inwestycji w budowlach i przedsiębiorstwach niepewnych, nie udzielają nadmiernych kredytów osobom lub firmom mało majątkowo odpowiedzialnym, prowadzą administrację oszczędną i t. p. dają gwarancję rzetelnego i punktualnego wywiązywania się z czynności zastępczych. Instytucje natomiast, prowadzące gospodarkę własną wbrew wymienionym zasadom, popadają bardzo często w trudności płatnicze i zatrzymują zainkasowaną gotówkę Banku Polskiego. Dlatego obowiązkiem Oddziałów jest zwracać pilnie uwagę na działalność instytucji, prowadzących Zastępstwa, nie dopuszczać do jakichkolwiek zaległości w regulowaniu dłużnego salda, występować natychmiast jak najostrzej w razie zauważenia najmniejszych uchybień, badać na miejscu w pewnych odstępach czasu przez delegowanych urzędników położenie majątkowe oraz rodzaje i sposób zawieranych transakcyj, sprawdzać salda weksli, dokumentów i gotówki, a o zauważonych usterkach zawiadamiać niezwłocznie Wydział Kredytowy i Sekretariat Dyrekcji.

Obowiązek wystawcy wskazania płatnika na wekslach trasowanych.

(Dział IV Spisu Okólników).

Wobec niewłaściwego interpretowania treści notatki, zamieszczonej pod powyższym tytułem w Wiadomościach Banku Polskiego Nr. 19 z 15 października 1931 r., str. 184, wyjaśnia się, że wskazanie trasata (akceptanta) na wekslu ciągniętym z lewej strony pod tekstem wekslu może być dokonane albo przez wypisanie ręcznie imienia, nazwiska i adresu, albo przez odbicie w tem miejscu stempla, zawierającego te same szczegóły. Nie można zatem uważać za błąd formalny, jeżeli nazwisko i adres akceptanta zamieszczony jest we właściwym miejscu sposobem mechanicznym. Natomiast zupełne niewskazanie adresu akceptanta czyni weksel nieważnym, odbicie zaś stempla nie w miejscu na ten cel przeznaczonem lecz w innem, np. na lewym brzegu blankietu wekslowego obok winiety z oznaczeniem opłaty stempłowej, należy uważać za błąd formalny.

Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej,

które należy zaznaczyć w „Wiadomościach Banku Polskiego” Nr. 19 z 15 października 1931 r., str. 200:

Japonja	z 5.84%	na 6.57%,	która obowiązuje od dn. 4. XI. 1931 r.
Austria	„ 10% „	8% „	„ „ „ 13. XI. 1931 r.

Położenie gospodarcze Polski w październiku 1931 r.

na podstawie sprawozdań Oddziałów.

Rynek pieniężny. Po pewnem naprężeniu na rynku pieniężnym w pierwszej dekadzie października w związku z zachwianiem się zaufania do dolara i przejściową zniżką jego notowań, nastąpiło znaczne uspokojenie pod wpływem kształtowania się sytuacji na rynku światowym. Wprawdzie międzynarodowy kryzys walutowy w ciągu października raczej się pogłębił i rozszerzył, zmuszając do za-

prowadzenia ograniczeń dewizowych, np. Czechosłowację, Finlandję, Jugosławję, Grecję, Włochy, Łotwę, kraje zaś, kryzysem bezpośrednio niedotknięte, do podwyższenia oficjalnej stopy dyskontowej, np. Francję i Stany Zjednoczone Amer. Półn., jednakże takie wydarzenia, jak wynik wyborów w Anglii i rezultaty konferencji francusko-amerykańskiej w Waszyngtonie, ujawniły możliwości pewnego przywrócenia zaufania do istniejącego systemu pieniężno-kredytowego. Te tendencje, opierające się przeważnie na momentach natury psychicznej, wywarły dodatni wpływ na układ stosunków na polskim rynku pieniężnym.

Stan wkładów w ciągu września zmniejszył się o 48·4 milj. zł., wobec 63·7 milj. zł. w sierpniu, przyczem na wkłady terminowe przypadło 18·3 milj. zł., na bezterminowe zaś 30·1 milj. zł.:

	30. IX. 1931.		31. VIII. 1931.	
	oszczędnościowe i terminowe	czekowe, żyrowe i na r/kach bież. w milionach złotych	oszczędnościowe i terminowe	czekowe, żyrowe i na r/kach bież.
w Banku Polskim ¹⁾	—	148·6	—	142·8
„ Banku Gospodarstwa Krajowego ¹⁾ . . .	146·3	88·5	141·2	99·7
„ Państwowym Banku Rolnym ¹⁾	34·1	23·5	35·1	28·8
„ Pocztovej Kasie Oszczędności	292·3	158·4	288·8	158·4
„ bankach ²⁾	415·4	395·9	436·8	413·4
„ komunalnych kasach oszczędności ³⁾ . .	568·7 ⁴⁾	47·1	573·2 ⁴⁾	49·0
	1.456·8	862·0	1.475·1	892·1
	2.318·8		2.367·2	

Na podkreślenie zasługuje znacznie korzystniejszy, niż w poprzednich miesiącach, stosunek ubytku wkładów terminowych do bezterminowych. Stosunkowo największy ubytek wkładów wykazały banki akcyjne, z kolei banki państwowe i komunalne kasy oszczędności, podczas gdy P. K. O. notowała powiększenie się wkładów oszczędnościowych o 3·5 milj. zł. Październik przyniósł P. K. O. dalszy przyrost lokat oszczędnościowych o 5·2 milj. zł.

Wobec trwającego wciąż odpływu wkładów, banki akcyjne zmuszone były we wrześniu do zastosowania znacznie silniejszych restrykcji kredytowych, niż to miało miejsce w miesiącu poprzednim. Ogólna suma kredytów krótkoterminowych zmniejszyła się w ciągu września o 106 milj. zł. do 1.355·7 milj. zł., czyli w stopniu znacznie silniejszym, niż ubytek wkładów, dzięki czemu pogotowie kasowe, pomimo spadku redyskonta o 19·4 milj. zł. do 275·1 milj. zł. i zmniejszenia się zadłużenia banków wobec zagranicy o 44·5 milj. zł. (banki „Loro” i „Nostro” zagraniczne), utrzymało się na poziomie sierpnia i wynosiło 65 milj. zł. Stosunek gotówki do wkładów podniósł się z 7·5% do 8%. Zaznaczyć należy, że dość poważne zmniejszenie się zadłużenia banków wobec zagranicy spowodowane zostało głównie wskutek przeliczenia pozycji funtowych według obecnego kursu funta.

W miesiącu sprawozdawczym banki kontynuowały politykę restrykcyjną, wskutek czego ciasnota gotówkowa uległa pogłębieniu. Zapotrzebowanie gotówki było bardzo silne, zwłaszcza ze strony rolnictwa, które weszło w okres płatności zobowiązań i świadczeń skarbowych. Regulacja zobowiązań napotykała na poważne trudności. Wobec tego wypłacalność się pogorszyła, a odsetek weksli zaprotestowanych w Banku Polskim podniósł się z 4·02% we wrześniu do 4·62%.

Działalność kredytowa Banku Polskiego zwiększyła się, przyczem wzrost wykazuje zarówno portfel wekslowy (o 17·6 milj. zł.), jak też pożyczki terminowe (o 10·1 milj. zł.):

	30. 9. 31	10. 10. 31	20. 10. 31	30. 10. 31
Portfel wekslowy w milj. zł.	634·5	630·2	621·5	652·1
Pożyczki zastawowe „ „	102·8	111·5	112·2	112·9
	737·3	741·7	733·7	765·0

¹⁾ Bez lokat Skarbu Państwa.

²⁾ Według bilansów łącznych, zestawianych przez Komisarjat Bankowy Min. Skarbu; dane obejmują 59 banków i 5 większych domów bankowych.

³⁾ Dane obejmują 378 kas, w tem 2 niekomunalne („Galicyjska Kasa Oszczędności we Lwowie” i „Ukraińska Szczadnycia” w Przemyślu).

⁴⁾ Wszelkie wkłady, z wyjątkiem wkładów instytucji finansowych.

Portfel weksli rolniczych z terminem płatności ponad 3 miesiące wzrósł o 5·2 milj. zł. do 39·6 milj. zł. Stan zadłużenia rolnictwa z tytułu kredytu siewnego, t. zw. wiosennego, oraz żniwnego wynosił 23·1 milj. zł., z tytułu rejestrowego zastawu rolniczego — 34·2 milj. zł.

Rezerwy kruszcowo-dewizowe wykazują przesunięcia, odpowiadające dążeniom banków biletowych w obecnej chwili w kierunku zastąpienia dewiz złotem. Zapas złota wzrósł w porównaniu z poprzednim miesiącem o 25·9 milj. zł., jednocześnie waluty, zaliczone do pokrycia, zmniejszyły się o 37·5 milj. zł.:

Pieniądze i należności zagraniczne w milj. zł.:	30. 9. 31	10. 10. 31	20. 10. 31	31. 10. 31
zaliczone do pokrycia	115·8	99·0	86·2	78·3
niezaliczone „ „	134·1	130·6	126·9	131·5
Razem	249·9	229·6	213·1	209·8
kruszec	568·1	576·0	585·0	594·0

Obieg pieniężny zwiększył się w porównaniu z wrześniem o 30·8 milj. zł. prawie wyłącznie wskutek wzrostu obiegu banknotów, podczas gdy emisja skarbową podniosła się nieznacznie:

	30. 9. 31	10. 10. 31	20. 10. 31	31. 10. 31
Bilety Banku Polskiego	1.224·8	1.187·0	1.153·5	1.254·0
Emisja skarbową:				
bilon	240·9	240·1	235·8	242·6
bilety państwowe . . .	1·4	1·4	1·3	1·3
Razem	1.467·1	1.428·5	1.390·6	1.497·9

Pokrycie kruszcowo-walutowe pomimo wzrostu obiegu banknotów i skurczenia się rezerw, utrzymało się na poziomie prawie niezmiennym 47·39%, a to na skutek spadku natychmiast płatnych zobowiązań, natomiast pokrycie tylko kruszcowe wzrosło z 39·92% we wrześniu do 41·87%.

Obrót bezgotówkowy w porównaniu z wrześniem zwiększył się tylko nieznacznie, mianowicie obroty żyrowe w Banku Polskim¹⁾ wraz z obrotami izb rozrachunkowych i czekowe P. K. O.¹⁾ wyniosły 5.357 milj. zł., wobec 5.330 milj. zł. w miesiącu poprzednim.

Na giełdzie pieniężnej w Warszawie kurs dolara kształtował się przeważnie zniżkowo, przyczem największe wahania zaznaczyły się w pierwszej dekadzie października. Dolar gotówkowy notowany był po kursie 8·865 w dniu 31. X., wobec 8·91 w pierwszych dniach miesiąca. Wahania kursów dewiz odbywały się w granicach znacznie węższych, niż w poprzednim miesiącu. Dewiza na Londyn wahała się od 35·65 do 33·90. Dewiza na Zurych wykazywała w pierwszej połowie października większe wahania, niż w drugiej, przy końcu miesiąca spadła z 175 do 173·65. Również dewiza na Paryż miała tendencję zniżkową, szczególnie przy końcu miesiąca sprawozdawczego. Dewizami austriackimi transakcyj nie zawierano, skandynawskimi zaś dopiero w 3-ciej dekadzie, przyczem kursy ich stale zniżkowały tak, że w rezultacie w ciągu dekady dewiza na Sztokholm straciła na kursie 6%, na Oslo — 3·5%, na Kopenhagę — 2·5%.

Akcje przemysłowe miały w ciągu miesiąca tendencję dość mocną i na ultimo osiągnęły pewien zysk kursowy. Akcje Banku Polskiego były notowane stale po kursie 110.

Listy zastawne towarzystw kredytowych uległy w pierwszych dniach października dalszej zniżce, poczem po przejściowej poprawie wykazały ponowne zachwianie się osiągniętych kursów, szczególnie na ultimo. 7%-we dolarowe listy ziemskie spadły z 66 do 56. 8%-we dolarowe kształtowały się po kursie około 58. Listami zastawnymi Towarzystwa Kredytowego Przemysłu Polskiego, opiewającymi na funty, do transakcyj nie dochodziło, wobec nieuregulowania przez Radę Giełdową kursu obliczeniowego dla funta.

W dziale papierów państwowych 10%-wa pożyczka kolejowa, zwyżkując stopniowo przy małej podaży, osiągnęła na ultimo 105. 5%-wa konwersyjna spadła z 43½ do 41¼. Z pożyczek premjowych zwyżkę kursu wykazała 4%-wa inwestycyjna, notowana na ultimo po kursie 81¾. Poprawił się również kurs 3%-wej budowlanej (31½, wobec 30 we wrześniu). Nienotowana oficjalnie 4%-wa premjowa pożyczka dolarowa S. III utrzymywała się w ciągu miesiąca na dość wysokim poziomie, dopiero na ultimo spadła do 42. 6%-wa dolarowa osiągnęła na początku miesiąca kurs 53, w 3-ciej dekadzie — 62, na ultimo — 60, zaś 7%-wa stabilizacyjna analogicznie 51, 57½, 56.

¹⁾ Bez wpłat i wypłat gotówkowych.

Budżet Państwa. Dochody Skarbu Państwa wyniosły w październiku 211·1 milj. zł., czyli były o 37·5 milj. zł. wyższe, niż we wrześniu, dzięki czemu, pomimo wzrostu wydatków o 33·2 milj. zł. do 215·3 milj. zł., niedobór zmalał do 4·2 milj. zł.

Rolnictwo. Dzięki korzystnym naogół warunkom atmosferycznym prace na roli postępowały tak, że w drugiej połowie miesiąca zasiewy ozimin były ukończone. Tegoroczny plon ziemniaków przedstawia się dobrze. Według prowizorycznych obliczeń Głównego Urzędu Stat. waha się on w granicach od 100 do 280 q z 1 ha. Ilość buraka cukrowego zmniejszyła się nie tylko na skutek skontyngentowania obszaru uprawy, lecz również z powodu mniejszej wydajności z hektara. Z dotychczas przeprowadzonych badań wynika, że buraki wykazują małą zawartość cukru. Zbiór buraków pastewnych i innej pastewnej okopowizny wypadł nieco niżej średniego.

Ceny na międzynarodowych rynkach zbożowych kształtowały się niezupełnie jednolicie, aczkolwiek wykazywały wyraźną tendencję wzrostową, która wystąpiła szczególnie dobitnie pod koniec października. Na wzrost cen wpłynęły między innymi obliczenia tegorocznych urodzajów, dokonane przez Międzynarodowy Instytut Rolniczy w Rzymie, z których wynika, że rok bieżący będzie pod względem produkcji zbóż deficytowy, przez co ciężące nad światowym rynkiem bardzo duże zapasy zboża ulegną zmniejszeniu. Ruch cen na giełdach zagranicznych ilustruje następujące zestawienie (w dolarach za 100 kg):

P a ź d z i e r n i k					
Pszenica	28.9-3.10	5.10-10.10	12.10-17.10	19.10-24.10	26.10-31.10
Chicago	1·77	1·76	1·91	2·01	2·19
Nowy Jork	2·20	2·17	2·36	2·50	2·65
Hamburg ¹⁾	2·40	2·38	2·56	2·71	2·78
Berlin	5·04	5·12	5·11	5·09	5·22
Polska ²⁾	2·43	2·44	2·49	2·59	2·65
Żyto					
Chicago	1·49	1·53	1·56	1·64	1·71
Nowy Jork	1·66	1·71	1·80	1·97	2·11
Hamburg	—	—	1·65	—	—
Berlin	4·47	4·43	4·44	4·42	4·56
Polska ²⁾	2·45	2·48	2·51	2·59	2·62

Ceny zbóż na rynkach krajowych wykazywały naogół tę samą tendencję, co na rynkach zagranicznych. Na wzrost cen złożyły się obok przyczyn ogólnoswiatowych również bardzo słabe dowozy zboża z powodu spóźnionych robót polnych i wyczekującego stanowiska producentów, liczących na dalszy wzrost cen. Ceny zboża na giełdzie poznańskiej kształtowały się następująco (w złotych za 100 kg):

P a ź d z i e r n i k					
Zboże	28.9-3.10	5.10-10.10	12.10-17.10	19.10-24.10	26.10-31.10
pszenica	20·08	20·11	20·71	22·03	22·56
żyto	22·20	22·46	22·48	22·43	22·51
jęczmień browarny .	24·00	24·50	25·00	25·83	26·00
owies	20·00	20·21	20·88	21·71	22·50

Eksport nie kalkulował się w dalszym ciągu, z wyjątkiem jęczmienia, który wywieziono w ilości 34·1 tys. tonn, a więc prawie dwa razy tyle, co we wrześniu, wartości 7·6 milj. zł., wobec 3·4 milj. zł. w mies. ub. Nieznaczne ilości żyta wywieziono przez Państw. Zakłady Przem. Zbożowe do Czechosłowacji po cenach poniżej parytetu krajowego. Pszenicę lokowano prawie wyłącznie w kraju przy słabym zbycie i po cenach, które w pierwszej połowie miesiąca stały poniżej cen żyta. Zrównanie się cen nastąpiło dopiero przy końcu miesiąca. Jęczmień miał zbyt nieomal nieograniczony, ponieważ wszystkie zaofiarowane ilości znajdowały lokatę zagranicą. Jęczmieniem browarniczym rynek krajowy nie inte-

¹⁾ Bez cła cif Hamburg.

²⁾ Przeciętne giełdy poznańskiej i warszawskiej.

resował się skutkiem nadmiernych zapasów słodu w browarach z ubiegłej kampanji. Owies nabywało wojsko po zł 19—22.

Na rynku trzody i bydła zniżka cen dotknęła prawie wszystkie gatunki bydła. Jeszcze silniej zaznaczył się spadek cen w stosunku do trzody chlewnej, zwłaszcza typu mięsnego, a to w związku z trudnościami, jakie ma do zwalczenia nasz eksport na rynkach angielskim, czechosłowackim i austriackim. Sytuację pogorsza fakt wzrostu pogłowia wszystkich gatunków zwierząt gospodarskich, stwierdzony przez Gł. Urząd Statystyczny na podstawie obliczeń jednodniowego spisu inwentarza żywego.

Wywóz nierogaczyny żywej i bitej do Austrii w stosunku do ub. miesiąca zmniejszył się o przeszło 6 tys. sztuk, do Czechosłowacji zwiększył się o prawie 5 tys. sztuk. Ceny kształtowały się w tym miesiącu za towar polski w Austrii nominalnie na poziomie września, faktycznie jednak, wobec spadku szylinga o około 10%, były w stosunku do września niższe. W Czechosłowacji natomiast uzyskiwano w październiku ceny niższe, niż w ub. miesiącu. Mimo to eksport do Czech trzody, zwłaszcza bitej, wzmożł się, ponieważ eksporterzy nie byli tam narażeni na ryzyko walutowe.

Ceny bekonu, które w pierwszej połowie października kształtowały się na poziomie 1'90 za 1 kg btto loco Londyn, spadły w drugiej połowie miesiąca do poziomu około 1'47 zł. Wobec zaobserwowanego silnego spadku ubojów duńskich oraz holenderskich jest możliwa poprawa sytuacji dla bekonu polskiego, tem bardziej, że jest on coraz bardziej poszukiwany na rynku angielskim, szczególnie przez ludność uboższą.

Ceny masła nie wykazywały naogół większych wahań. W drugim tygodniu października osiągnęły zł 4'13 za 1 kg i po przejściowej zniżce do zł 4'— ustabilizowały się w dwóch ostatnich tygodniach na poziomie zł 4'20. Na rynku jajczarskim wytworzyła się sytuacja niepewna ze względu na brak odbiorców zagranicznych. Znaczne ilości towaru, przeznaczonego poprzednio dla rynku angielskiego, zostały skierowane, wobec załamania się funta angielskiego, do komisowej sprzedaży na inne rynki odbiorcze, głównie do Francji. Podaż towaru świeżego, w związku z dalszym sezonowym zmniejszeniem się produkcji, była ograniczona. Wobec tego ceny kształtowały się w drugiej połowie października zwyklowo i osiągnęły poziom zł 185 — 190 za skrzynię (1.440 sztuk).

Podaż drobiu na rynku krajowym była duża, zapotrzebowanie zaś średnie, wskutek czego tendencja była naogół zniżkowa. Wywóz drobiu, wstrzymany chwilowo do Anglii, kierował się do Niemiec (głównie gęsi), ponadto znaczne ilości wywieziono do Francji. Również rozwija się zapoczątkowany przed kilkunastu miesiącami eksport drobiu żywego na rynek medjolański.

W młynarstwie panowało znaczne ożywienie. Młyny przerabiały zboże na potrzeby rynku wewnętrznego oraz częściowo zagranicznego, dostarczając poślednich gatunków mąki do Austrii i do Czechosłowacji. Rynek wewnętrzny wykazywał większe zainteresowanie dla mąki pszennej, mniejszy dla żytniej. Odpowiednio do cen zboża kształtowały się ceny mąki pszennej, które zwyklowały do zł 34'50 i żytniej, które osiągnęły poziom zł 34'13. Dużym popytem cieszyły się otręby; cena żytnich podskoczyła ze zł 12'88 do 15'05 za 100 kg.

Cukrownictwo rozpoczęło w połowie października nową kampanję, która będzie krótsza od zeszłorocznej wobec konieczności dostosowania produkcji do norm spożycia wewnętrznego i kontyngentu wywozowego, ustalonego przez konferencję brukselską. W pierwszych dniach listopada jedna cukrownia zakończyła nawet swą produkcję. W miesiącu sprawozdawczym wysłano na rynek krajowy 26'4 tys. tonn, wyeksportowano zaś 49'9 tys. tonn, wobec 27'9 tys., względnie 56'5 tys. w październiku r. ub.

Przemysł węglowy. Zapotrzebowanie w kraju wzrosło w porównaniu z miesiącem wrześniem, lecz przeważnie na gatunki opałowe. W gatunkach przemysłowych dalszy spadek nie nastąpił z wyjątkiem miału. Miesiąc sprawozdawczy okazał się dla eksportu niekorzystny, gdyż spadek funta angielskiego i walut skandynawskich zmusił górnośląskie koncerny do pewnych restrykcji w eksporcie, a ponadto do podwyższenia cen przy nowych umowach o dostawę węgla, co może narazić nasz eksport na utratę niektórych pozycji na rzecz Anglii. Wysyłka polskiego węgla do Węgier ustała prawie w zupełności, gdyż na skutek obowiązujących tam przepisów dewizowych import węgla zagranicznego został wstrzymany z wyjątkiem dostaw dla niektórych przedsiębiorstw przemysłowych, nie mogących posługiwać się węglem węgierskim. Do Austrii eksportowano tylko ilości, dostosowane ściśle do wysokości przyznanych importerom austriackim dewiz. Pod koniec miesiąca zaznaczyła się poprawa dzięki temu, że między koncernami nastąpiło porozumienie co do wspólnej taktyki przy sprzedaży węgla na eksport, jak również dzięki otrzymaniu pomocy od rządu.

Według tymczasowych danych produkcja węgla, zużycie wewnątrz kraju, oraz eksport przedstawiały się następująco w tys. tonn:

	październik 1931	wrzesień 1931	sierpień 1931
wydobycie	3.763	3.479	3.292
zużycie wewnątrz kraju	1.997	1.719	1.697
wywóz	1.335	1.380	1.299

Przemysł naftowy. Cena ropy marki borysławskiej utrzymywała się na niezmiennym poziomie \$ 1·80 za 100 kg. Rafinerje, niezrzeszone w Syndykacie, nabywały ropę po cenie niższej ze względu na to, że Centrala Ropna nie nabywała całej ilości ropy, ukazującej się na rynku. Dla zorganizowania rynku naftowego i usunięcia szkodliwej konkurencji, jaką przedstawia istnienie obok Syndykatu grup rafinerji niezrzeszonych, odbyły się we Lwowie pertraktacje przedstawiciela rządu, b. ministra inż. Szydłowskiego, z reprezentantami wszystkich grup przemysłu naftowego. Ograniczenia dewizowe, wprowadzone przez szereg państw, wywarły bardzo mały wpływ na stan eksportu produktów naftowych, wobec obowiązującej umowy z rafinerjami czeskiemi, t. j. z rynkiem dla nas najważniejszym, gwarantującej odbiór pewnych zgóry określonych ilości nafty i benzyny.

W przemyśle hutniczym ogólna ilość zamówień spadła w porównaniu z miesiącem ubiegłym o 29·8 tys. tonn do poziomu 14·7 tys. tonn. Jeżeli uwzględni się, że huty otrzymały w miesiącu wrześniu jednorazowo większe zamówienie na około 26 tys. tonn od Francusko-Polskiego Towarzystwa Kolei Śląsk-Gdynia, to okaże się, że spadek zamówień w miesiącu sprawozdawczym był nieznaczny. Miał on swe źródło w zmniejszeniu zamówień rządowych i hurtowego handlu.

W przemyśle metalowym panowało nieznaczne ożywienie w dziale fabrykacji drutu i nitów, oraz ocynkowni blach. Spodziewane odnowienie syndykatu fabryk gwoździ i drutu dotychczas nie nastąpiło, co odbija się niewątpliwie niekorzystnie na tej gałęzi przemysłu. Fabryki wagonów otrzymały ostatnio zamówienie na wagony towarowe dla sowieckich kolei oraz na 10 wagonów restauracyjnych dla Międzynarodowego Tow. Wagonów Sypialnych. Fabryki maszyn rolniczych: „Unja“ w Grudziądzu, H. Cegielski w Poznaniu, M. Wolski i Sp. w Lublinie, „Kraj“ w Kutnie, Józef Sucheni w Radomiu i „Chełmno“, zorganizowały Centralne Biuro Sprzedaży Maszyn i Narzędzi Rolniczych, którego głównym zadaniem będzie uporządkowanie rynku. Fabryki mostów i konstrukcyj żelaznych otrzymały zamówienie na mosty szosowe i kolejowe.

Przemysł włókienniczy. Ruch w przemyśle włókienniczym był stosunkowo nieduży. Wobec późnej jesieni prawie wszystkie fabryki w okręgu łódzkim zakończyły produkcję towarów zimowych. Fabryki pracowały w bieżącym sezonie z wielką ostrożnością, dostosowując produkcję do zapotrzebowania, wobec czego składy fabryczne nie są przeładowane towarami.

W ostatnich czasach wzrósł popyt na tkaniny bawełniane wybitnie zimowych gatunków, oraz na towary całoroczne. Przy końcu miesiąca zwiększyło się zapotrzebowanie na przędzę bawełnianą, wobec czego ceny nieznacznie zwyżkowały. W branży wyrobów wełnianych, zapotrzebowanie ograniczyło się do zakupu najniezbędniejszych gatunków i w stosunkowo małych ilościach. Największym popytem cieszyły się palta i to przeważnie damskie. Obroty przędzą czesankową były niske. Popyt wzrastał się na lepsze gatunki, używane przy produkcji towarów trykotażowych. W branży pończoszniczej zaznaczyło się pogorszenie z powodu silnej konkurencji między firmami. W celu zorganizowania tego rynku, wystąpiono z inicjatywą utworzenia kartelu pończoszniczego. Przemysł jutowy w okręgu bielskim miał słaby napływ zamówień i — podobnie jak w ubiegłych miesiącach — pracował przy ruchu silnie ograniczonym. Również zamówienia zagraniczne napływały w ilościach niedużych, po cenach kosztów własnych.

Eksport materiałów i wyrobów włókienniczych zmniejszył się, w porównaniu z ub. miesiącem, o 4 milj. zł., spadając do poziomu 15·1 milj. zł. W granicach tych cyfr nastąpiło wzmożenie eksportu wyłącznie z okręgu łódzkiego, skąd wysłano towarów wartości 7·5 milj. zł., w czym gotowej odzieży okragło za 4 milj. zł. W ten sposób udział konfekcji w eksporcie osiągnął przeszło 53%. Na pierwszym miejscu wśród odbiorców Łodzi kroczyła w dalszym ciągu Anglja. Na podkreślenie zasługuje ekspansja naszego włókiennictwa do Indyj, a przede wszystkim do Chin w związku ze stosowanym tam bojkotem towarów japońskich.

Przemysł drzewny. O ile chodzi o wywóz do Francji, to pomimo interwencji ze strony polskich placówek dyplomatycznych i delegatów Syndykatu Drzewnego Francja nie odstąpiła od wyznaczonego kontyngentu. Rynek angielski okazywał rezerwę. Do połowy października nie było wiadomo, jak należy regulować kontrakty, zawarte w dawnych funtach. Postanowiono zasadniczo nie udzielać bonifikaty różnicy kursu i tylko w wyjątkowych wypadkach, kiedy odbiorcom zależało na utrzymaniu stosunków

z dostawcami, pokrywano połowę tej różnicy. Ceny w Anglii zwykowały o 10 — 15%. Wobec kontyngentu, wprowadzonego na rynku francuskim, tartaki szukają nowego rynku zbytu w Stanach Zjednoczonych Ameryki Półn., dokąd wysłano z Gdyni pierwszy próbny transport 500 stand. tarcicy.

Ogólny zbyt w kraju wykazał spadek w związku z zakończeniem sezonu budowlanego. Co do zbytu posadzki dębowej, to na podstawie dotychczasowych obrotów można przypuszczać, że do końca roku cyfry sprzedaży będą wyższe, niż w roku ubiegłym. Ceny drzewa opałowego podniosły się. Ponieważ w r. ub. wyprodukowano opału mało, należy przypuszczać, że zapasy zostaną skonsurowane w całości w ciągu zimy. Z powodu wyczerpania się zapasów w kopalniach, w dalszym ciągu wzmógł się zbyt kopalniaków przy zwykłej tendencji cen. Ministerstwo Komunikacji ogłosiło przetarg na 1.800 tys. sztuk sosnowych progów kolejowych. Walka między wytwórcami tego artykułu doprowadziła do oferty zł 3·09 za sztukę, gdy np. w r. 1928 oferta wynosiła zł 8·88. Ponieważ cena przetargu jest zwykle punktem wyjścia dla notowań na rynku drzewnym, Generalna Dyrekcja Lasów Państwowych, zainteresowana jako producentka drzewa, stara się o unieważnienie przetargu i podniesienie ceny.

Przemysł papierniczy. Skutkiem starań Związku Zawodowego Papierni Polskich nałożono cło na książki polskie, drukowane zagranicą w wysokości zł 120 od 100 kg. Według danych statystycznych przywieziono od roku 1928 dotychczas do kraju ze Śląska Cieszyńskiego, z niem. Górnego Śląska i Wiednia około 3.197 kg. tych książek wartości 29·7 milj. zł.

Pod naciskiem sfer rządowych organizuje się syndykat przemysłowców papierników, który ma obejmować wszystkie większe wytwórnie krajowe. Brak takiej organizacji powoduje nie tylko chaos cen i warunków sprzedaży, lecz również zbędne koszty przewozu. Okazuje się bowiem, że papier z Małopolski wysyła się niejednokrotnie na rynki centralne i północne, podczas gdy np. fabryki, skupione w okolicach Warszawy, ekspedują swoje wyroby do Katowic, Lwowa i Krakowa. Przez usunięcie tych wadliwości możnaby ewentualnie cenę papieru obniżyć o koszty przewozu, które według obliczeń dochodzą do 15 milj. zł. rocznie.

W przemyśle skórzanym ceny surowca tak bydlęcego, jak i cielęcego z początku października miały tendencję mocniejszą, w końcu miesiąca jednak zniżkowały. Zagranicą ceny zwykowały o 10 — 15%. Ceny skór gotowych, zarówno miękkich, jak i twardych, zmianie nie uległy. Jakkolwiek we wrześniu i w pierwszej połowie października stwierdzono ożywienie się pokupu skór podeszwowch, nie udało się podnieść cen, co pozostaje w związku z brakiem organizacji sprzedaży, gdyż syndykat producentów tych skór nie zaczął jeszcze działać. W przemyśle obuwniczym ceny kształtowały się zniżkowo z powodu trudności zbytu.

Przemysł ceramiczny. W hutnictwie szklanem panowało nieznaczne ożywienie dzięki zamówieniu butelek dla Państwowego Monopolu Spirytusowego.

Fabryki fajansu były nastawione przede wszystkim na rynek krajowy. Eksport spadł o 30% głównie z powodu niekorzystnego poziomu cen w związku z załamaniem się szeregu walut europejskich.

Handel, ceny i żegluga. W związku z rozpoczynającym się sezonem zimowym nastąpiło ożywienie w niektórych działach handlu detalicznego, jak włókienniczym, obuwniczym, futrzanym i galanteryjnym, jednak obroty nie osiągnęły poziomu zeszłorocznego. Naogół klientela żądała towarów niższych gatunków i była nieustępliwa pod względem cen. Największą stagnację w handlu odczuwali półhurtownicy i więksi detaliści. Warunki płatności nie tylko nie doznały poprawy, lecz w wielu branżach uległy pogorszeniu.

Ogólny wskaźnik cen hurtowych¹⁾ obniżył się z 66·9 na 66·6 wskutek spadku cen artykułów rolnych, a właściwie wyłącznie produktów zwierzęcych, gdyż ceny zbóż znacznie się podniosły. Wskaźnik artykułów przemysłowych nie uległ żadnej zmianie. Obniżył się również ogólny wskaźnik cen detalicznych w Warszawie z 84·4 do 82·5, przyczem zniżkowały ceny artykułów rolnych, podczas gdy artykuły przemysłowe utrzymały się na poziomie wrześniowym.

Obroty handlu zagranicznego w stosunku do września zmalały o 7·2 milj. zł., wyłącznie skutkiem spadku eksportu o 13·3 milj. zł., podczas gdy import powiększył się o 6·1 milj. zł. Saldo dodatnie wyniosło 38·8 milj. zł., wobec czego nadwyżka wywozu nad przywozem w ciągu 10 miesięcy r. b. osiągnęła prawie 330 milj. zł. W przywozie lekki spadek (0·5 milj. zł.) zaznaczył się w grupie produktów

¹⁾ Wskaźniki za październik prowizoryczne, za wrzesień poprawione.

spożywczych, wzrost natomiast o 6·6 milj. zł. w grupie artykułów przemysłowych. W wywozie zmniejszył się wyłącznie eksport artykułów przemysłowych — o 13·7 milj. zł., podczas gdy zbyt produktów spożywczych i zwierząt utrzymał się na poziomie poprzedniego miesiąca, a nawet nieco się powiększył.

Ogólny obrót towarowy portu gdyńskiego w stosunku do września powiększył się o 58 tys. tonn i wyniósł 546 tys. tonn. W miesiącu sprawozdawczym osiągnięto nowy rekord przeładunku dziennego, a mianowicie 25 tys. tonn, oraz rekord przeładunku tygodniowego 134 tys. tonn.

Na rynku pracy zaznaczył się lekki sezonowy wzrost bezrobocia. W ciągu miesiąca sprawozdawczego liczba bezrobotnych zwiększyła się o 2 tys. i wynosiła w dn. 31. X. 253·4 tys., była zatem o 86 tys. wyższa, niż w analogicznym okresie r. ub. Liczba bezrobotnych zwiększyła się przede wszystkim w grupie robotników włókienniczych i budowlanych, a następnie pracowników umysłowych i robotników metalowych.

Kronika ustawodawstwa gospodarczego. Z wydanych w październiku rozporządzeń gospodarczych wymienić należy następujące:

Rozp. Min. Robót Publicznych i Skarbu
z dn. 3. X. 31.

(Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 716) w sprawie wykonania ustawy o Państwowym Funduszu Drogowym.

„ „ Spraw Wewnętrznych i Skarbu
z dn. 21. IX. 31

(Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 718) wyznacza Komunalny Bank Kredytowy w Poznaniu na instytucję powierniczą dla niemieckich kas oszczędności zgodnie z art. 2 ustawy z dn. 3. II. 1931 r. w sprawie ratyfikacji polsko-niemieckiego układu w przedmiocie kas oszczędności.

„ „ Poczt i Telegr. z dn. 30. IX. 31.

(Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 719) wprowadza na czas od 1. XI. 31. do 30. IV. 32. dodatkową opłatę za abonament telefonów na sieciach eksploatowanych przez Polską Akcyjną Spółkę Telefoniczną.

„ „ Komunikacji z dn. 10. X. 31.

(Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 720) ustala rok budżetowy przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe“ na okres od 1 stycznia do 31 grudnia każdego roku z ważnością od 1 stycznia 1933 r.

„ „ „ „ 21. IX. 31.

(Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 721) w sprawie „Regulaminu przewozu przesyłek towarowych na kolejach żelaznych“.

„ Prezesa Rady Ministrów, oraz Min. Skarbu, Przem. i Handlu, Spraw Zagr. i Rolnictwa z dn. 14. X. 31.

(Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 722) powierza Zarząd Państwowym Funduszem Eksportowym Międzyministerjalnej Komisji Popierania Eksportu, ustala jej skład i kompetencję.

„ Ministra Skarbu, Przem. i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 9. IX. 31.

(Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 730) znosi cło ulgowe, wynoszące 20% cła normalnego, wprowadzone dla pewnych gatunków ryżu rozp. z dn. 20. I. 1927.

„ „ „ „ 9. IX. 31.

(Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 731) wprowadza przy wywozie zagranicę ryżu wyluszczonego, polerowanego, mąki ryżowej, gryśku oraz pudru ryżowego zwrot cła, uiszczanego za sprowadzony z zagranicy ryż, w/g normy: za 100 kg ryżu zł 2·80.

„ „ Skarbu, Robót Publicznych, Spraw Wewn. i Ref. Roln. z dn. 15. X. 31.

(Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 735) przedłuża okres pożyczek, udzielanych na podstawie rozp. o rozbudowie miast: a) w listach zastawnych z 25 na 36 lat, b) w obligacjach budowlanych z 15 na 25 lat i przyznaje Bankowi Gospodarstwa Krajowego prawo udzielania zgody, w wypadkach wyjątkowych, na przeniesienie niespłaconych części długoterminowych pożyczek do nowych okresów umorzenia.

Stan kredytów zagranicznych, otrzymanych przez polskie instytucje kredytu krótkoterminowego ¹⁾.

(w milionach złotych).

Siedziba wierzycieli	1928	1929	1930	1931	30. VI. 1931						
					w t e m						
	31. XII.		31. III.	Ogółem	bezterminowe płatne		termi- nowe	poczto- we	redyskonto dewiz	rachunki centrali w oddz. zagr. w Polsce	
					natych- miast	za wypo- wiedzeniem					
Ogółem . .	535	673	640	621	659	124	61	353	17	35	69
Anglja	110	135	179	133	174	8	18	136	7	5	—
Austria	67	97	64	68	58	23	9	23	1	2	—
Belgia	11	39	11	10	15	7	1	5	0	2	—
Czechosłowacja . . .	11	10	15	11	8	3	0	4	1	0	—
Francja	90	99	104	95	96	7	7	53	0	7	22
W. M. Gdańsk	19	22	36	36	29	6	—	8	0	11	4
Holandja	46	40	40	70	50	27	3	20	0	0	—
Niemcy	86	116	83	83	90	9	16	19	0	3	43
St. Zjedn. A. P. . . .	61	65	65	44	62	11	7	34	7	3	—
Szwajcaria	19	38	29	43	38	4	0	32	0	2	—
Szwecja	3	3	5	13	19	16	—	3	—	—	—
Włochy	8	3	3	3	9	1	—	8	0	—	—
Inne	4	6	6	12	11	2	0	8	1	0	0

Stan należności zagranicznych polskich instytucji kredytu krótkoterminowego ¹⁾.

(w milionach złotych)

Siedziba dłużników	1928	1929	1930	1931	30. VI. 1931							
					w t e m							
	31. XII.	31. III.	Ogółem	bezterminowe płatne		termino- we	Weksle płatne zagr. w portf. i oddane do inkasa	Banknoty i pieniądze zagraniczne	Czeki i przekazy	Saldo deb. rachunków oddz. za- granicą w centrali		
				natych- miast	za wypo- wiedze- niem							
Ogółem . .	200	187	183	164	157	59	7	27	26	21	9	8
Anglja	39	36	33	28	32	11	—	2	17	0	2	—
Austria	7	9	7	6	5	4	0	—	1	0	0	—
Belgia	1	1	1	1	1	1	—	—	0	0	0	—
Czechosłowacja . . .	3	3	3	3	3	1	0	0	1	1	0	—
Francja	3	8	13	16	7	4	1	—	1	0	0	1
W. M. Gdańsk	17	11	12	11	11	3	2	4	0	0	0	2
Holandja	14	6	8	6	5	5	—	0	0	0	—	—
Niemcy	20	18	14	13	17	6	—	2	3	1	0	5
St. Zjedn. A. P. . . .	72	75	67	56	53	16	4	5	2	19	7	—
Szwajcaria	7	6	5	4	3	3	—	—	0	0	0	—
Szwecja	1	9	13	13	14	3	—	11	0	0	0	—
Włochy	1	1	1	1	1	1	—	—	0	0	0	—
Inne	15	4	6	6	5	1	0	3	1	0	0	—

¹⁾ Bank Gospodarstwa Krajowego, Państwowy Bank Rolny, banki akcyjne, domy bankowe i ważniejsze spółdzielnie kredytowe.